

СТИРЯ в нея. Най-разпространените му фонетични варианти са манастирище, манастирче, клеџалото, клисе. Понякога с функции на негов вариант са и черковище, и черквище. Но те си имат и собствен смислов заряд.

Силно определящо влияние върху "активността" на манастиря има центроорганизиращата роля на съществуващите сакрални макротопоними Света гора, Кръстова гора и както е в Сливенско - Малка Света гора.⁴⁴ Съхраненото за тях знание, като християнски култови средища, е основният стимулатор в процеса на утвърждаване жизнеността на "манастиря" като ядро в пространството. Освен това тези сакрални макротопоними са маркери в организацията на общоетническото пространство и са своеобразни посредници между него и регионалното пространство в модела на усвояването му чрез номинация на най-важните обекти⁴⁵ в контекста на митологичните представи.⁴⁶

В повечето случаи топосът "манастиря" има свои проекции в реалното пространство чрез конкретни топоними, мотивирани в предания. Но нерядко съществуват местности с такова наименование, без да битува знание за тях. Винаги е налице презумпцията у местното население - щом има такова наименование, то не е случайно, трябва да е имало нещо там. Така топосът "манастиря" е винаги свързан с конкретно знание и не подлежи на съмнение неговата реалност и съотносимост със съответно селище. Понякога дори се идентифицира селището чрез този топос и вариантите му. Край с. Градец има местност Черковището, където според преданието е било старото селище. Знае се, че там е имало "манастирче". Наличието на развалини обезпечава това знание.⁴⁷ В контекстуален план в него има един много важен момент - динамиката в утвърждаването на селището и усвояване на пространството с активната роля на сакралния топос. Подобен вариант битува в знанието за селище в м. Черковището край с. Малко село. Според преданието в това селище е имало няколко големи и богати църкви, чиито блестящи кубета се виждали от цялата околност.⁴⁸

Този модел на селищно утвърждаване чрез варианта на сакралния топос МОНАСТИР- Черковище има специфично проявление в пространствената ситуация около гр. Твърдица. След неколкочкратното преместване на селището, за което вече стана дума, и установяването му на намереното "твърдо" място, обезпечаването му се осъществява чрез три черковища, битуващи в местната култура - на изток, на юг и на запад (на север е планината и Градището), на които, в три определени дни от годината, хората излизат на общ курбан.⁴⁹ Но в местното знание за